

Grażyna ORLICZ-SZCZĘSNA, Piotr SZCZĘSNY

OCENA PORÓWNAWCZA DZIAŁALNOŚCI WOJEWÓDZKIEGO POGOTOWIA RATUNKOWEGO SP ZOZ W LUBLINIE W LATACH 2013-2014

Streszczenie

Wojewódzkie Pogotowie Ratunkowe SP ZOZ w Lublinie działa na obszarze Lublina oraz powiatów: Świdnik, Łęczna i Kraśnik. Opieką doraźną obejmuje ok. 600 tys. stałych mieszkańców oraz ok. 100 tys. studentów z innych rejonów Polski. Wyposażenie Pogotowia to: 10 karetok specjalistycznych, 1 karetka neonatologiczna, 11 karetok podstawowych oraz 4 transportowe.

W pracy dokonano porównania działalności Pogotowia w latach 2013-2014. Analizie poddano ilość wyjazdów, z podziałem na miejsce zdarzenia, wiek i płeć pacjenta oraz rodzaj zlecenia wyjazdu karetki. Ogólnie liczba wyjazdów wzrosła w roku 2014, w porównaniu z rokiem poprzednim, o 1992 wyjazdy (3,2%).

WSTĘP

Misją Pogotowia Ratunkowego jest realizacja zadań, ratujących zdrowie i życie ludzkie. Kwintesencją działań Wojewódzkiego Pogotowia Ratunkowego w Lublinie jest podsumowanie na stronie internetowej, gdzie napisano:

„ Jesteśmy: Pogotowiem nowoczesnym - Otwartym na potrzeby pacjentów - Gwarantującym wysokiej jakości ambulansę i sprzęt medyczny - Opierającym działalność na dobrej organizacji pracy - Tworzącym nowoczesny system ratownictwa medycznego - Oferującym najwyższy poziom świadczonych usług - Wyspecjalizowanym w zakresie medycyny ratunkowej - Inspirowanym przez wymagania normy międzynarodowej EN ISO 9001 : 2008 - Ekonomicznym w działaniach” [1].

1. DZIAŁALNOŚĆ WOJEWÓDZKIEGO POGOTOWIA RATUNKOWEGO SP ZOZ W LUBLINIE

Główną deklaracją pracowników Pogotowia Ratunkowego jest uzyskanie coraz większego zaufania, satysfakcji i zadowolenia obsługiwanych pacjentów. Wiąże się to z doskonaleniem systemu zarządzania jakością oraz dbałością o wysokie standardy jakości usług medycznych oraz wysokie standardy etyczne personelu. Po wstąpieniu w 2004 roku do Unii Europejskiej, Polska została włączona w program unijnej polityki regionalnej. Wojewódzkie Pogotowie Ratunkowe SP ZOZ w Lublinie już od 2005 roku realizuje projekty, których finansowanie pochodzi częściowo ze środków Unii Europejskiej. W okresie ostatnich 10-ciu lat realizowane były następujące projekty:

- „Poprawa skuteczności ratownictwa przedszpitalnego poprzez wymianę wyeksploatowanych ambulansów w Wojewódzkim Pogotowiu Ratunkowym SP ZOZ w Lublinie”
- „Zakup sprzętu medycznego i ambulansów z wyposażeniem dla Pogotowia Ratunkowego”
- „ Szkolenia kierowców z województwa lubelskiego z udzielania pierwszej pomocy”
- „ Doskonalenie umiejętności ratowniczych lekarzy z województwa lubelskiego”
- „ Zakup sprzętu i aparatury medycznej do wyposażenia ambulansów Pogotowia Ratunkowego w Lublinie”

Efektom tych projektów była znaczna poprawa stanu środków trwałych Pogotowia. Wymieniono wyeksploatowane ambulanse na

nowe karetki, unowocześniono również wyposażenie w aparaturę medyczną ratującą życie. Ogromne znaczenie społeczne miały projekty, dotyczące szkoleń kierowców z udzielania pierwszej pomocy oraz doskonalenia umiejętności ratowniczych lekarzy z województwa lubelskiego. W związku z radykalną przebudową organizacyjną w ostatnich latach funkcjonowania służby zdrowia, rola Pogotowia Ratunkowego została również zmieniona [2, 3]. W obowiązującej dzisiaj organizacji systemu pod nazwą Państwowe Ratownictwo Medyczne (PRM), zapewniamy gotowość ludzi, zasobów i jednostek organizacyjnych w celu pomocy każdej osobie w stanie nagłego zagrożenia zdrowia i życia. Wyodrębniono dwie jednostki systemu:

- szpitalne oddziały ratunkowe (SOR) oraz
- zespoły ratownictwa medycznego (ZRM), w tym zespoły lotnicze.

Całe przedsięwzięcie związane jest bezwarunkowo z zawarciem umów na refundację świadczeń z Narodowym Funduszem Zdrowia. Działalność PRM opiera się na ustawowo określonej współpracy ze Strażą Pożarną, Policją, Górkim, Tatrzańskim i Wodnym Ochotniczym Pogotowiem Ratunkowym oraz ze stowarzyszeniami i organizacjami, które podejmują działania ratownicze w ramach swoich zadań statutowych [4]. Nadzór rejestrowy nad tymi jednostkami prowadzi wojewoda.

Obciążenia z tytułu ratownictwa są największe w jednostkach PRM, czyli w SOR-ach i ZRM [5].

Dla zobrazowania działalności Pogotowia Ratunkowego w Lublinie oraz obciążeń tej jednostki systemu, postanowiono przeanalizować dane za lata 2013-2014 w odniesieniu do różnych rodzajów świadczonych usług medycznych, z podziałem na podmioty, których to dotyczyło.

Pogotowie Ratunkowe SP ZOZ w Lublinie obejmuje obszar Lublina oraz powiatów: Świdnik, Łęczna i Kraśnik. W sumie opieką doraźną obejmuje ok. 600 tys. stałych mieszkańców. Do tej grupy należy doliczyć ok. 100 tys. studentów, w dużej części pochodzących spoza obszaru działania PR w Lublinie. Lublin jest dużym ośrodkiem akademickim, który skupia studiującą młodzież z różnych regionów Polski oraz z zagranicy. Dlatego też udział tej grupy mieszkańców Lublina w okresie prawie całego roku kalendarzowego (włączając w to praktyki wakacyjne, staże, pracę studentów w czasie wakacji w mieście) - to duży wymiar obciążenia potencjalnymi pacjentami Pogotowia Ratunkowego. PR w Lublinie posiada 10 karetok specjalistycznych, 1 karetkę neonatologiczną, 11 karetok podstawowych oraz 4 transportowe. Według obowiązujących obec-

nie przepisów, w karetkie podstawowej zespół składa się z ratowników medycznych, natomiast w zespołach specjalistycznych dodatkowo jest lekarz.

Pogotowie Ratunkowe SP ZOZ w Lublinie posiada 10 miejsc stacjonowania w obszarze swojej działalności. Są to: Podstacja Śródmieście (Lublin, ul. Spadochroniarzy 8), Podstacja Śródmieście -punkt wyjazdowy w Garbowie, Podstacja Czechów, Podstacja Bronowice, Filia Świdnik, Filia Świdnik-punkt wyjazdowy w Piaszkach, Filia Łęczna, Filia Kraśnik, Filia Kraśnik-miejsce stacjonowania zespołu w Państwowej Straży Pożarnej, Filia Kraśnik-punkt wyjazdowy w Anopolu.

Szpitalne Oddziały Ratunkowe ściśle współpracują z Pogotowiem Ratunkowym. To właśnie tam trafiają najczęściej chorzy z zagrożeniem życia, ofiary wypadków, zatruc, katastrof. Najczęściej przywożeni są przez karetki Pogotowia Ratunkowego, po ustaleniu wstępnej diagnozy i podjęciu czynności ratujących życie. Obie te formy działania służby zdrowia tworzą Zintegrowany System Ratownictwa Medycznego. Został on utworzony w celu podejmowania nagłych specjalistycznych procedur lekarskich i pielęgniarskich w stanach bezpośredniego zagrożenia zdrowia i życia pacjenta. Celem działania personelu medycznego jest również uśmierzenie bólu, zmniejszenie odczuwania cierpienia oraz zminimalizowanie następstw urazu lub choroby naglej, z ograniczeniem powikłań. SOR-y są przedłużeniem działania Pogotowia i zazwyczaj przejmują pacjenta już wstępnie zabezpieczonego pod względem bezpośredniego zagrożenia życia.

2. ANALIZA WYJAZDÓW POGOTOWIA RATUNKOWEGO W LATACH 2013-2014

Tab. 1. Działalność WPR SP ZOZ w Lublinie w latach 2013-2014 - liczba wyjazdów z podziałem na rodzaj zlecenia (OZNACZENIA: rodzaj zespołu: S-karetki specjalistyczna, T-transportowa, N-neonatologiczna, P-podstawowa; płatnik-NFZ, uchodźcy-U, imprezy-IM, cudzoziemcy-C, policja-P, płatne inne niż ZOZ- PIN, inne-IN, areszt-A, płatne -WPR, płatne na zlecenie ZOZ- ZOZ, patrol pieszy-PP)

Zespół	NFZ	U	IM	C	PIN	P	IN	A	WPR	ZOZ	Razem
Rok 2013											
N	418	3	0	0	0	0	0	0	0	0	421
S	20618	7	0	56	0	1	1	36	0	0	20719
P	43058	48	0	111	0	2	3	90	0	0	43312
T	2094	0	124	0	14	0	8	0	2	936	3178
PP	0	0	23	0	0	0	0	0	0	0	23
Rok 2014											
N	461	0	0	0	0	0	0	0	0	0	461
S	21669	9	0	56	0	0	1	55	0	0	21790
P	44303	42	0	137	0	0	6	143	0	0	44631
T	2094	0	123	0	26	2	10	0	2	1312	3569
PP	0	0	12	0	0	0	0	0	0	0	12

Analizując powyższe dane, zauważa się wyraźny wzrost wyjazdów karetek podstawowych i specjalistycznych w roku 2014 (w porównaniu z rokiem 2013), odpowiednio o 3% i 5,2%. Znaczący udział we wzroście liczby wyjazdów karetek podstawowych miał Areszt w Lublinie. Wyjazdy płatne z tego źródła finansowania wzrosły w roku 2014 o 59%. Obsługa medyczna cudzoziemców była wyższa w roku 2014 o 23%. Dużo wyższy w 2014 roku był udział w finansowanym przez ZOZ transporcie (chorych oraz preparatów krwiopochodnych). Wzrost ten wyniósł 40% w stosunku do roku poprzedniego.

Tab. 2. Wyjazdy karetek Pogotowia Ratunkowego SP ZOZ w Lublinie (wszystkie filie) w zależności od miejsca zdarzenia (rok 2013 - liczba górna, rok 2014 - liczba dolna)

	liczba wyjazdów	kobiety	dzieci do 18r.ż.	>65 r.ż.	zgon
ruch drogowy	5866 2260	1936 931	473 237	1093 238	62 39
praca	1020 1083	487 530	0 0	46 27	4 4
szkoła	818 828	421 455	557 619	0 0	0 0
dom	43275 44393	24140 24860	2326 2509	23208 23364	1040 856
inne	11080 15487	4171 5306	527 877	2676 3677	152 145
ogółem	62059 64051	31153 32082	3883 4242	27023 27306	1258 1044

Porównując dwa kolejne lata działalności Pogotowia Ratunkowego w Lublinie, wyraźnie widać spadek liczby wyjazdów zespołów ratunkowych do wypadków w ruchu drogowym: do zgonów w ruchu drogowym w 2014 roku było o 37% mniej wyjazdów, do osób >65 r.ż. poszkodowanych w wyniku wypadków drogowych wyjazdów Pogotowia w 2014 r. (w porównaniu z 2013 rokiem) było aż o 78% mniej. Wyjazdy do kobiet, uczestniczek wypadków drogowych, zmniejszyły się odpowiednio o 48%, a do dzieci w wypadkach w ruchu drogowym- było mniej wyjazdów w 2014 roku o 50%. Ogółem wyjazdów do wypadków drogowych zanotowano mniej w roku 2014 o 38,5% w porównaniu z rokiem poprzednim. Wyraźny spadek interwencji Pogotowia w wypadkach komunikacyjnych jest zjawiskiem interesującym, również w zakresie bezpieczeństwa ruchu drogowego. Uzyskane dane mogą wskazywać na poprawę warunków bezpieczeństwa na drogach w województwie lubelskim.

Uwagę zwraca wzrost o 11% wyjazdów karetek do szkół - problem ten wymaga wnikliwej analizy szczegółowej i uzyskania danych o tym, czy wyjazdy były do urazów i wypadków, czy też do nagłych zachorowań. Również wzrost liczby wyjazdów karetek zanotowano w 2014 roku do zakładów pracy - o 6% ogółem, a do kobiet - o prawie 9%.

Ekipy Pogotowia Ratunkowego, to znakomicie wyszkoleni pracownicy służby zdrowia - lekarze, ratownicy medyczni, ale i dyspozytorzy, którzy stanowią pierwszą linię pomocy w reakcji na wezwanie. Sprawność działania zespołów, to także niezawodny sprzęt medyczny i transportowy. Pogotowie Ratunkowe w Lublinie jest w pełni przygotowane do pełnienia swojej funkcji w systemie ratownictwa medycznego, zarówno pod względem fachowości personelu, jak i sprzętu. W trosce o stałe monitorowanie jakości swoich usług i ich odbiór społeczny, jednostka okresowo analizuje wypełniane przez pacjentów ankiety na temat funkcjonowania Pogotowia.

W ocenie ogólnej, Pogotowie Ratunkowe cieszy się wysokim szacunkiem społecznym i zaufaniem. Analiza przedstawionych danych liczbowych za lata 2013 i 2014 pokazuje skalę intensywności działania PR w Lublinie. Ponad 64 tysiące wyjazdów karetek w 2014 roku, to miara zespołowej pracy wielu ludzi, zaangażowanych z pełnym oddaniem w ratowanie ludzkiego zdrowia i życia. To również miara przedsięwzięcia logistycznego, w którym nie może być najmniejszego uchybienia lub zaniedbania [5, 6]. Ogrom pracy, wykonanej przy ratowaniu pacjentów, wymaga szacunku społecznego oraz rozwagi w decyzji o wezwaniu karetki do zachorowania. Nie mogą być to błahe objawy lub celowo wyolbrzymiane w wywiadzie wstępnym. Takie bowiem zachowania mogą wpływać na ograniczenie pomocy w naprawę ważnych zdarzeniach z zagrożeniem życia [7].

WNIOSKI

1. Pogotowie Ratunkowe SP ZOZ w Lublinie jest profesjonalną jednostką ratownictwa medycznego, dobrze wyposażoną w sprzęt medyczny i karetki.
2. Liczba wyjazdów do wezwań to ok. 64 tysiące rocznie.
3. Wyraźnie zmniejszyła się w roku 2014 (w porównaniu z rokiem 2013) liczba udzielanej pomocy w wypadkach drogowych - o ponad 38%.
4. Zwiększyła się liczba interwencji medycznych w szkołach w roku 2014 - o 11%.
5. O 48% mniej w roku 2014 było ofiar wypadków drogowych wśród kobiet, którym udzielano pomocy.
6. Znacznie rzadziej, w stosunku do roku poprzedniego, udzielano w 2014 roku pomocy osobom >65 r.ż. w wypadkach drogowych (o 78%).
7. O 6% wzrosła w 2014 roku liczba wyjazdów karetek do nagłych zdarzeń medycznych w zakładach pracy.

BIBLIOGRAFIA

1. www.pogotowie.lublin.pl/misja.php
2. Cichońska M., Maciąg D., Borek M.: Poziom obciążenia ratownictwa medycznego i szpitalnych oddziałów ratunkowych w systemie świadczeń zdrowotnych. *Lek. Wojsk.* 2015, 93 (1) 17-22.
3. Guła P., Wejnarski A., Moryto R. i wsp.: Analiza działań zespołów ratownictwa medycznego w polskim systemie Państwowego Ratownictwa Medycznego. Czy model podziału na zespoły specjalistyczne i podstawowe znajduje uzasadnienie? *Wiad. Lek.* 2014, 67 (4) 468-475.
4. Kielek M., Kosowski A., Sikora B., Teter Z.B.: Organizacja i działanie ratownictwa medycznego na przykładzie katastrofy kolejowej pod Szczekocinami. *Lek. Wojsk.* 2014, 92 (3) 356-362.
5. Sowidraniuk J., Popławska M., Ładny J.R., Sosada K.: Realizowanie medycznych czynności ratunkowych przez podstawowe zespoły ratownictwa medycznego na przykładzie Krakowskiego Pogotowia Ratunkowego. *Post. Nauk. Med.* 2014, 27 (7) 525-530.
6. Dobosz K., Rjewski P., Harat A i wsp.: Stany zagrożenia życia i nagłe zachorowania w Polsce na podstawie biernego badania korelacyjnego, porównującego bezpośrednio przyczyny wyjazdów ambulansów wg przyczyn ICD-10: analiza head to head danych z WSPR Bydgoszcz vs. WSPR Konin. *Fam. Med. Prim. Care Rev.* 2014, 16 (3) 219-221.
7. Aftyka A., Rudnicka-Drożak E.: Nieuzasadnione wezwania zespołów Ratownictwa Medycznego w materiale Wojewódzkiego Pogotowia Ratunkowego SP ZOZ w Lublinie. *Anestezjol. Rat.* 2014, 8 (2) 152-159.

Łęczna and Kraśnik. It takes over of care about 600 thousands residents and 100 thousands students from the other regions of Poland. In equipment the Emergency has 10 specialistic ambulances, 1 neonatological ambulance, 11 elementary ambulances and 4 transportal ambulances. In the paper the comparison of activity of the Emergency Service in Lublin during 2013-2014 years was done. The quantity of medical interventions, with division on place of incidents, age and sex of patients and kind of order of ambulance's departure. In general, the number of departures of ambulances increased in 2014, in comparison of the previous year, about 1992 departures (3,2%).

Autorzy:

Orlicz-Szczęсна Grażyna - Uniwersytet Medyczny w Lublinie, Katedra i Klinika Chorób Wewnętrznych; 20-080 Lublin, ul. Staszica 16. Tel: + 48 81 5327717, grazyna.orlicz@umlub.pl

Szczęśny Piotr - Tel: 505-997-951, pioszc@poczta.onet.pl

THE COMPARISON ESTIMATION OF THE ACTIVITY OF THE EMERGENCY SERVICE IN LUBLIN IN 2013-2014 YEARS

Abstract

Voivodeship's Emergency Service in Lublin has activity in the area of Lublin and districts: Świdnik,